

JOAN F. MIRA

“Déu veié que tot allò que havia fet era molt bo’, afirma l’escriptura. Ara, com que som una mica agnòstics i racionalistes, direm que potser tot no era tan bo. Tot no, però un cert arròs negre amb llamàntol, certament sí: només això, ja mereixia la creació del món”

Arròs, llamàntol, la creació del món

No sé si el Nostre Senyor, quan s’entretenia creant totes les coses, va imaginar abans el llamàntol o l’arròs. Per inventar l’arròs no li devia caldre molta fantasia: és un cereal sense substància pròpia, com qui diu, privat d’atractius visuals i d’emocions gustatives, una cosa avorrida. Per inventar una bèstia de la mar com el llamàntol, d’aspecte tan inútilment feroç, de pinces absurdament poderoses, degué recórrer a aquella imaginació dels bons creadors (creadors del món, creadors d’art o de literatura) que ha d’anar més enllà del sentit visible i de les aparences materials. Perquè inventar el llamàntol, o crear la seua cosina la llagosta, no tenia cap sentit si no es feia pensant en les aromes invisibles que amaga, en el regust prodigiós que, incorporat a l’arròs, es converteix en una delícia impagable per als humans cultivats i civils. Sobretot si l’arròs, prèviament o simultàniament, s’amera d’essències de peixos i peixets i de color de tinta, en un brou raonablement bullit i descansat. Estic segur que Déu, creant el món, tenia idees espirituals i complicades com aquestes, idees que hem anat entenent a poc a poc. Quan inventà l’arròs, és del tot impossible que no pensara en els sabors infinits que algun dia podria acollir: pensà en l’arròs al forn daurat amb llesques de tomata i amb cigrons, pensà en les innombrables variants de la paella, inclosa la modesta i quaresmal amb coliflor i bacallà com a esperits del sabor, pensà en tots els arrossos caldosos que la humanitat, passat el temps, havia de combinar, amb fesols i naps o sense. Pensà, amb tota certesa, quan ho creava tot, en un futur pescador de la futura ciutat de Vilanova, que tindria de malnom el “Peixerot”, que es cansaria de la duresa de la mar i obriera un cafè i una casa de menjars a la vora del port. Pensà en el seu nét, que algun dia, a la cuina i sota els ulls admirats d’un escriptor, trossejaria de viu en viu un *Homarus gammarus* enorme, de prop de quatre quilos, encara regalimant aigua de la peixera on vivia lentament fins dos minuts abans, el sofregiria amb ceba i tomata, acompanyat d’algunes sèpies d’aparença innocent, li afegiria un brou de peix, i el resultat final seria matèria d’una experiència inoblidable.

Degué preveure això, el Nostre Senyor, tot i que el llibre del Gènesi no ho conta, i considerarà que havia valgut la pena: “Déu veié que tot allò que havia fet era molt bo”, afirma l’escriptura. Ara, com que som una mica agnòstics i racionalistes, direm que potser tot no era tan bo. Tot no, però un cert arròs negre amb llamàntol, certament sí: només això, ja mereixia la creació del món. No sabem si també va preveure que, algun dia, al voltant d’una taula amb aquests productes de la creació tan sàviament modificats i aprofitats, un escriptor de prosa catalana, un cuiner d’art insigne, un editor i un pintor de línies delicades i colors transparents i misteriosos, de nom Ràfols Casamada, seurien dos o tres hores meditant el valor i el sentit dels miracles, conversant sobre el bé i el mal, els llamàntols, les cuines i la història i el present de tot plegat. No m’estranyaria gens que el creador del món, en la remota activitat original del seu ofici, i en la que ha de fer cada instant per mantenir en marxa tot l’invent, dedicara algun temps a meditar també sobre les conseqüències dels seus actes: com ara que una bèstia de la mar, un cereal, peixos, aigua i poca cosa més, pogueren ser al seu torn els elements d’una creació secundària, d’una pintura i d’un text escrit. Altres cuiners, altres pintors o dibuixants, i altres practicants de la llengua escrita, vam fabricar així la matèria d’un llibre sobre plats i menjars. Jo –passats els mesos i amb algun premi gros que m’ha caigut–, reflexionant sobre els processos creatius, que formen part del meu ofici, ara mateix no sé quin té més mèrit: si el del Nostre Senyor inventant el llamàntol i l’arròs, o el del cuiner descobrint com combinar-los. El que és segur és que, davant d’aquests invents, un escriptor és ben poca cosa.